(Nro. 90.)

GAZETA LWOWSKA.

We Srodę. Nro. 45. 21. Kwietnia 1819.

Wiadomości kraiowe.

Ze Lwowa. — Gdy przez różne okoliczności przychód zwykły do kassy Towarzystwa dobroczynności uszczuplony, ratunk upotrzebnego dla domów Siostr miłosierdzia w Lwowie, trudniących się utrzymywaniem szpitalu i edukacyią młodzieży, dostarczyć niemógł, Towarzystwo dobroczynności w Galicyi, zawiązane za staraniem szczególnieyszem JW. Korduli Hrabiny Potockiey, Damy pałacowey przy boku Nayiaśnieyszey Cesarzowey Jeymości przedsięwzięło wystawić na teatrze publicznym trzy sztuki w Polskim, Niemieckim i Francuzkim ięzyku na korzyść tychże domów Siostr miłosierdzia. — Zamiar ten dopełnionym został przez amatorów na dnia 14 bieżącego miesiąca. Osoby dobrem wychowaniem i wysokiem urodzeniem zaszczycone poświęciły z radością starania ku oddaniu z dokładnością rol rozdanych, a JP. Serwaczyński zadziwił wszystkich talentem swoim, exekwując z nieporównanym gustem waryiacyie na skrypce przez P. Baillot napisane — Dzień ten między nayprzyiemnieysze od mieyszkańców tey Stolicy sprawiedliwie być policzonym zasługuie, nie tylko przez pamiątkę tak mile spędzonego wieczora, ale co ważnieysza: przez dzielną pomoc, przyniesioną cierpiącey ludzkości, gdyż po odtrąceniu wydatków nieuchronnych, zebrana z tego źródła summa wyniosła częścią w walucie Wiedeńskiey częścią w złocie podług kursu rachowanem 2785 ZR. W. W., z których szpitalowi Lwowskiemu 2500 ZR. W. W., a domowi edukacyynemu 285 ZR. W. W. dostało się w podziale. Nietylko sama przyzwoitość wyciągała, aby to doniesienie doyszło do wiadomości publiczney, ale i szczere życzenie, aby w dalszych latach łaskawa Publiczność tym torem postępuiąc, takąż zabawę z korzyścią dla szanownego Zgromadzenia Siostr miłosiernych iięzyć raczyła.

Wiadomości zagraniczne.

Zjednoczone Stany Ameryki północney.

Gazeta Londyńska Times pisze między innemi: Odstąpienie obu Floryd, iest zapewne ważnem i interessuiącem zdarzeniem. Kto posiada Florydy, może mieć wielki wpływ do Indyy zachodnich, może podług upodobania handlowi przeszkadzać, i w ogólności niebezpiecznym bydź dla bytu osad Angielskich. Powiedzieliśmy to iuż pierwey, i teraz powtarzamy, że gdy to odstąpienie Floryd działa wprest i bezpośrednio na bezpieczeństwo wysp Angielskich, W. Brytanii a przyzwana bydź musi do rady. Jeszcze przed zawarciem tey ugody, i sprawiedliwie oświadczyć się może przeciwko iey ważności, ieżeli po doyrzałey rozwadze, odstąpienie to uzna za niebezpieczne i przeciwne interessowi swoiemu. W teraźnieyszem położeniu Świata, nie mogą iuż więcey Narody rozrządzać własnością swoią bez wpływu strony trzeciey. Połączone są one między sobą nawzaiem tak ścisłym węzłem, bądź to w Europie, bądź w Ameryce, i żaden z nich nie ma prawa, pod pozorem odstąpienia swoiego Kraiu, uczynić go narzędziem do szkodzenia drugiemu, lub onego niepokoienia. Mogłyby też Prussy, Niderlandy lub Austryia, ieżeliby się im podobało, odstąpić część Państw swoich Francyi, ażeby Rossyia i W. Brytaniia, nie miały prawa przeszkodzić takowemu naruszeniu równowagi, przez czynione przedstawienia lub nawet przemocą; gdyby inaczey stać się nie mogło? Nie obruszyłyżby się były Ziednoczone Stany Ameryki północney gdyby Hiszpaniia odstąpiła była Florydy W. Brytanii? Nie chodzi nam tu o kroki porywcze, o prawidła bez miary i celu; lecz zginęła Angliia, ieżeli nie okaże tu stałości charakteru, i ieżeli się podda cierpliwie i bez czucia tak niegodnemu postępkowi, i takiey

niesprawiedliwości: wtenczas wybiła ostatnia godzina iey wielkości!"

Indyie Wschodnie.

Nader smutnie brzmią naypóźnieysze doniesia z Indyy wschodnich, o pustoszeniach, które choroba morbus cholera zrządza w wielkiey części tego półwyspu. Ze spisów umarłych, przesłanych Guberniiom Bombayskiey i Kalkutskiey, wyczytniemy z przestrachem, że choroba ta w przeciągu 18 miesięcy, zabrała z tego Świata dwa miliiony mieszkańców płci oboiey. Europeyczyków napada mniey niż kraiowców, ponieważ Europeyczykowie żywią się mięsiwem, ci zaś tylko roslinami.

Wielka Brytaniia.

Gazeta dworska Londynska z d. 20. Marca donosi, że Xiążę Rejent uchwalił następuiące nagrody, proponowane w pamiętniku Wydziału marynarki: 1.) Pierwszemu Poddanemu Angielskiemu czyli okrętowi Królewsko-Angielskiemu, który osiągnie 110ty stopień długości zachodniey od Greenwichu, lub uyścia rzeki Hearne, czyli Coppermine wewnątrz okręgu bieguna północnego, 5000 funt. szterl.; pierwszemu okrętowi, który osiągnie 130 stopień długości zachodniey od Greenwichu, czyli Wyspy wielorybiey od Mackenzie, wgłębi okręgu bieguna północnego, 10000 funt. szterl.; pierwszemu okrętowi, który osiągnie stopień 150ty, długości zachodniey od Greenwichu, zachodnio wgłąb okręgu b egunа północnego steruiąc, 15000 funt. szt. Akt Parlamentowy, uchwalił 1.) 20000 funt. szt. pierwszemu okrętowi, który płynąc północno-zachodnim kierunkiem, dostanie się na morze spokoyne. 2.) Okrętowi, który osiągnie naypierwey 83ci stopień szerokości północney 1000 funt. szt., który osiągnie 85ty, 2000, 87my 3000, a który dostanie się do 88 stopnia 4000 funt. szt. Pierwszemu zaś okrętowi, który osiągnie czyli przeydzie stopień 89ty, uchwalono aktem Parlamentowym nagrodę 5000 funt. szterlingów.

Francyia.

Niemieccka gazeta powszechna umieściła list z Paryża pisany d. 27. Marca, gdzie między innemi: „Niesnaski zaszłe z Posłem Perskim Mirzą-Abdulem-Hassanem-Chanem, spowodowały go do tego, iż prędzey niżeli z początku zamyślał opuście Francyię. Był iuż na wyieździe do Anglii, gdy właśnie nastąpiła zgoda. Nieszczęśliwe etykiety, które dla Kraiowca wschodniego tyle maią znaczenia, dały powód do tego nieporozumienia. Zdaie się, że niektóre osoby pozyskawszy zaufanie iego, przekonały go, iżby się przed własnym Monarchą naraził, gdyby postępowaniem swoiem nie uskutecznił ustalenia stosunków przyiacielskich z Francyią. Pozwolił wreszcie na to, aby Król nieprzyymował go na tronie stoiący, usunięto także i inne trudności, a tak posłuchanie nastąpi, przy wielkiey okazałości d. 30. Marca. — Zapewniaią że P. Lainé miał zamiar wydać pamiętnik, zawieraiący dokładny obraz wypadków, dotyczących się ostatniey zmiany w Ministeryium, lecz postanowił zatrzymać się z ogłoszeniem tego. — Także pamiętnik P. Benjamina Constanta o wypadkach d. 20. Marca 1815 nie wyydzie zaraz, chociaż iuż część iedna wydrukowana. Epoka wszystkich wypadków, które zrządziły wypadek d. 20go Marca, mówiąc bezstronnie, ieszcze nie wymieniona, gdyż osoby niektóre pokazałyby się w świetle nie naypięknieyszem. — Mówią, że P. Lanjuinais pracuie nad Pamiętnikami o rewolucyi, które maią bydź bardzo interessuiącemi. Podobnemi pracami, trudni się także wiele innych osób, które niegdyś miały wiele wpływu."

Niemcy.

Seym Związku Niemieckiego zaymował się na posiedzeniach swoich w dniach 4tym, 11stym i 15stym Marca rosprawami nad planem do podziału kontyngentów 8go i 9go korpusu woysk Związkowych. Przyięto proiekt Posła Saskiego, przełożony ieszcze w dniu 25tym Lutego, według którego na korpus 8my dadź maią: Wirtemberg 13,955, Baden 10,000, W. Xięztwo Hesskie 6195, Hessen-Homburg 200, Frankfort 479, Hohenzollern 501, Liechtenstein 55, ogółem 31,385 ludzi; na korpus zaś 9ty: Królestwo Saskie 12,000. Xięztwo Saskie 3493, Xięztwo Anhalt 1224, Elektorstwo Hesskie 5679, Luxemburg 2556, Nassau 3028, Weimar 2010, Schwarzburg 990, Renss 745, ogółem 31,730 ludzi. — Na ostatniey z powyższych sessyy nastąpiła także uchwała względem urządzenia Kommissyi woyskowey, którą iuż teraz za ustaloną uważać należy. — Hrabia Golz, Poseł Pruski przy Seymie Niemieckim na powtarzane prośby swe odwołany, ma zostawać ieszcze aż do mianowania następcy swoiego.

Na posiedzeniu Izby Deputowanych w Królestwie Bawarskiem dnia 10go Marca rosprawiano nad wnioskiem P. Kurca względem sądownictwa duchownego w sprawach małżeńskich. PP. Abt, Zimmer i Egger obstawali za niezmiennością konkordatu i radzili bezwarunkowe odrzucenie wniosku, iako nie należącego do zakresu działania Izby. Przeciwnie utrzymywali PP. Behr, Kurz, Schoppmann, Köster i Sturz, że małżeństwo nie tylko iest przedmiotem duchownym, lecz także i cywilnym, i że w razie koliizyi, prawa Dworu Rzymskiego ustąpić powinny prawom Państwa, w którem towarzystwo kościelne opieki doznaie. Nakoniec większością głosów odesłano wniosek ten do Biur dla roztrząśnienia. — Dnia 13. Minister przychodów Baron Lerchenfeld rozbierał w teyże Izbie nowy proiekt do prawa o stemplu; ten ma wynosić od 1 do 49 zł. 3 kr.; od 50—99 zł. 6 kr. od 100 do 199 zł. 15 kr. i t. d. dodaiąc do każdego sta zł. po 15 krayc. Radca Stanu Baron Hartmann przełożył proiekt do prawa względem równego rozkładu ciężarów woiennych; a Deputowany Hornthal, względem iawności procedury sądowey. Nakoniec Prezes przełożył na nowo niektóre pytania względem wniosku P. Behra, tyczącego się wydania zgodney z konstytucyią instrukcyi o cenzurze gazet i t. d. Po nieiakich sporach postanowiono, wziąć wniosek ten pod rozwagę w sposobie przełożonym przez Prezesa, a na sessyi dnia 16go po ukończeniu spraw do porządku dziennego odesłanych, uchwalono w taynym Wydziale znaczną większością głosów, by wniosek P. Behra względem instrukcyi o cenzurze pism publicznych, przełożyć Jego K. Mci, atoli wraz z głównemi rysami takowey instrukcyi, i tym końcem plan ułożony przez drugiego Prezesa P. Seufferta do trzeciego Wydziału dla roztrząśnienia i zdania sprawy odesłać. — Na posiedzeniu dnia 20go Minister przychodów odczytał wykaz długów Stanu, wynoszących po odtrąceniu tego, co odtrącić należy, tylko 90,599,949 ZR. 53 kr. W przyszłych 6 latach maią sprzedać z dóbr Stanu za 4 miliiony, i otworzyć pożyczkę loteryyną na 5 do 6 miliionów. — W dniu 23cim nie uradzono nic ważnieyszego. — Dnia 26go zaczęto rosprawy względem lepszego urządzenia adwokatur, lecz dokończenie ich odroczono; tymczasem przedsiewzięto wniosek P. Behra względem roztrząśnienia praw o poiedynkach. P. Mehmel dzielił urazy honoru na trzy gatunki: 1) na obostrzone iuż księgą ustaw karnych; 2) na owe, któreby do tey księgi dodadź należało; 3) na takie, które dotychczas tylko przez poiedynki rozstrzyganemi bydź mogły, a na które Sąd honorowy utworzyć proponował. Tey propozycyi sprzeciwiał się P. Behr, wnosząc, że Sądy honorowe nie mogłyby mieć większey władzy nad Sądy istnące teraz, byleby te iawnie odbywały się; tudzież że tylko bezwzględna surowość Rządu przeciwko poiedynkującym się, nieładowi temu tamę położyć zdoła. Na podobnych sporach skończyły się rosprawy, a w dniu tym nie nastąpiła żadna uchwała. — Zbroiownia w Monachium wypróżniona iuż po naywiększey części a główny skład broni przeniesiony iest do Augsburga.

Zbior praw Xięztwa Elektorsko-Hesskiego zawiera okolnik Rządowy z dnia 12go Lutego 1819 osnowy następuiącey: „Rozporządzenie z dnia 14go Maia 1816 zapewnia wprawdzie Żydom, którzy chcą trudnić się rzemiosłem, wszelkie korzyści, dozwolone rzemieślnikom Chrześciiańskim. Ponieważ atoli bardzo mało młodzieży Żydowskiey poświęciło się temu stanowi, lecz naywiększa ich część wciąż ieszcze trudni się handlem, przeto dla poskromienia tey skłonności według myśli pomienionego rozporządzenia, Jego Królewicowska Mość Xiąże Elektor rozporządził: 1) że synom kupców Żydowskich podobnież handel prowadzącym, nie wolno iest zgoła kupować domów; 2) żadnemu Żydowi nie wolno iest więcey nad iednego z swych synów handlowi poświęcać."— Urzędnikom ekonomicznym w Elektorstwie Hesskiem wolno było krnąbrnych poddanych lub dłużników zamykać na kilka dni do wieży o chlebie i wodzie; teraz odebrano im tę władzę, karanie zaś niesłuszności Sądom poruczono. — Według uchwały Xięcia Koburga z dnia 6go Marca, ma część tegoż Xięztwa, położona po lewym brzegu Renu nazywać się odtąd Xięztwem Lichtenberg, a to od znayduiącego się tam starożytnego zamku, który od lat naydawnieyszych był rezydencyią Władcy. — Z Frankfurtu donoszą: „Spodziewamy się tu wkrótce przybycia znanego Carnota, z Magdeburgu, i ieszcze innego wygnańca Boulay de la Meurthe, byłego Ministra pod Napoleonem. Obadwa osiędą w okolicy tuteyszey. Przybył tu z Manheimu Hrabia Lascases z rodziną swoią i zaiął mieszkanie w Offenbachu. Nasze Ciało prawodawcze zaymuie się zniżeniem kosztów policyynych z 80,000 na 15,000 złł. rocznie." — W Hamburgu wyszło niedawno pismo pod tytułem: „Pełnomocnik rozumu (*le Plénipotentiaire de la raison*); lecz wnet stłumiono go na żądanie niektórych Poselstw, które zawarte

w niem rozumowania za ubliżaiące Rządom swym poczytywały. Minister Portogalski P. Correa miał surowość tę niepochwalić i oświadczyć życzenie, aby rzeczone pismo daley wydawane było. — W uniwersytecie Lipskim wszczęły się nowe spory. Ziomectwo Kurlandzkie popadło w kłótnie z ziomectwami Saskiem i Polskiem; a że ich żadnym sposobem dobrowolnym nie można było pogodzić, przeto wszyscy ziomkowie Kurlandzcy opuścili Lipsko i udali się do Jeny dla ukończenia swych nauk. — Drezno ma upiększone bydź zbudowaniem wieży przy kościele S. Anny.

O zamordowaniu P. Kocebue i o zaboycy iego napełnione są pisma publiczne rozlicznemi wiadomościami, z których umieszczamy tu w krótkości to tylko, co nie iest powtarzaniem okoliczności, doniesionych iuż w numerze 84/42. gazety naszey. Według gazet Merkury Szwabski, Manheimskiey i Niemieckiey powszechney, Karol Fryderyk Sand, zabóyca P. Kocebnego iest synem bardzo uczciwych rodziców, oyciec iego iest pensyionowanym Radcą sprawiedliwości w Wunsiedel pod Beireuth. Samemu nawet zaboycy daią naylepsze świadectwa, ci zaś którzy go znali w Tybindze, gdzie przed kilkoma laty był na naukach, mówią iednomyślnie, że okazywał zawsze wyobrażenia bardzo przesadne, skłonne do marzeń i mistycyzmu. Był ôn w wyprawie przeciwko Francyi iako ochotnik, a w Wartburgu, gdzie iak wiadomo studenci w dniu 18stym Października 1817 palili pisma Kocebnego, był iednym z mowców. — W pismie które znaleziono przy nim po dopełnionem zabóystwie, wzywał Niemce, aby się uwolniły, aby przywróciły cnotę, wolność i niepodległość, i mordowały wszystkich podłych sług i zdrayców; na osobney zaś kartce stały te słowa: „Wyrok śmierci na Augusta Kocebnego, spełniony dnia 23go Marca o godzinie wpół do szóstey, według uchwały uniwersytetu ***". Pisma te posłano do W. Xiążęcia Badenskiego do Carlsruhe, zkąd nadeszły rozkazy, aby zabóycę nayściśley strzedz i badać, papiery zaś zamordowanego szczególnieyszey baczności rodziny polecić. Według zdania lekarzy nie do uleczenia są rany które Sand sam sobie zadał, może atoli żyć ieszcze kilka miesięcy. Maią przedsiewziąć na nim operacyię lekarską, i tym końcem sprowadzony iest z Heidelbergu doskonały Professor chirurgii Doktor Chelius. Piękna postawa Sanda i spokoyność duszy wzbudzaią litość powszechną, że zaś bardzo był wielki nacisk ludzi chcących go widzieć, przeto od dnia 28go nie wpuszczano iuż nikogo. Nie mówiąc o niczem iak o religii, iest Sand przy naywiększych bolach łagodnym i cierpliwym. Żądał biblii, lecz czyta także dzieła Szylera i Körnera. Nie zaprzecza ôn, że od pół roku układał plany zamordowania P. Kocebnego, ale zaprzecza naystaley, aby do tego ieszcze kto inny należał, oświadczaiąc, że go to przedsiewzięcie wiele łez i walki wewnętrzney kosztowało, że atoli Kocebue musiał bydź zgładzonym, iako człowiek tak niebezpieczny dla wolności i niepodległości Niemiec, czyli Teutonii, według ulubionego wyrazu Sanda. — Godzinę przed strasznym swym końcem, trzymał Kocebue na ręku naymłodszego swoiego syna, maiącego ledwie 2 miesiące wieku, i obróciwszy się do rodziny swoiey, rzekł czułym głosem: „Właśnie byłem w tym wieku, gdy oyciec móy umarł." Osoby, które obcowały z P. Kocebue w Manheimie, zapewniaią, że od nieiakiego czasu przeczuwał, iż nie umrze śmiercią przyrodzoną, i że się dawał z tem słyszeć przed znaiomymi swoimi. W domu iego czyniono iuż przygotowania wyiazdu do Rossyi i czekał tylko przybycia syna swoiego, znanego żeglarza, który miał towarzyszyć mu w podróży. Ten przybył iuż do Manheimu, ale ieszcze na drodze w Hanau dowiedział się z gazet o smutnym zgonie Oyca swoiego. Można sobie wystawić iak okropnie przerażonym został.

Turcyia.

Tschelebi Efendi, naystarszy Radca w Ministeryium Stanu, Intendent ludwisarni, i Patron Sułtanki Chadidsze, ciotki Sułtana, umarł w póznym iuż wieku, licząc lat 84. Spuścizną iego i Szakira Achmeda Baszy wzbogacił się Skarb W. Sułtana wielu milionami. — Dotychczasowy Minister spraw wewnętrznych, Erib Efendi złożony z Urzędu; obwiniaią go, że mu się zachciało Wezyratu. Były Marszałek Państwa, Abdul Kadir Bey, otrzymał iego mieysce. — Nastąpiły także odmiany w wielu urzędach Baszów. — Naymłodsza córka Sułtana, Hamida umarła maiąc rok ieden. — Nader zaspokaiaiącemi są wiadomości o stanie zdrowia, nadchodzące ze Stolicy i okolic; obawiaią się tylko nieustannie zarazy z okrętu nadeszłego z Tunis, gdzie powietrze grassuie od 5 miesięcy.